

Klassieke Olympiaden 2024-2025

Opgaven Latijn

ronde 1

Vooraf aan de leerlingen

- De Latijnse tekst is voorzien van aantekeningen die je op pagina 2 vindt.
- Er zijn in totaal 21 vragen. Elke afzonderlijke vraag is 1 punt waard, met uitzondering van vraag 1 en 19 die elk 2 punten waard zijn. In totaal kunnen 23 punten worden behaald.
- De tijd waarin de toets afgenomen wordt, bedraagt maximaal 50 minuten. Leerlingen met dyslexie krijgen 15 minuten extra.
- Het gebruik van een woordenboek Latijn-Nederlands is toegestaan, zoals bij het Centraal Eindexamen.
- Het gebruik van een woordenboek Nederlands is niet toegestaan.

Veel succes!

Inleiding

De volgende tekst is geschreven door Ovidius; het is een fictieve brief van Hero aan haar geliefde Leander. Zij zijn stevig verliefd, maar ze mogen elkaar niet openlijk ontmoeten. En dan worden zij ook nog gescheiden door een zeestraat. Nu wil Leander best 's nachts naar haar toe zwemmen, maar soms is de zee te woest. Dan stuurt hij haar een brief en antwoordt Hero hem. Althans, zo laat Ovidius ons geloven.

N.B. Op de volgende pagina staat een vertaling van de regels 1-2 en 15-16.

Tekst

- 1 Quam mihi misisti verbis, Leandre, salutem
- 2 ut possim missam rebus habere, veni!
- 3 Longa mora est nobis omnis, quae gaudia differt.
- 4 Da veniam fassae: non patienter amo.
- 5 Urimur igne pari, sed sum tibi viribus impar:
- 6 fortius ingenium suspicor esse viris.
- 7 Ut corpus, teneris ita mens infirma puellis;
- 8 deficiam, parvi temporis adde moram.
- 9 Vos modo venando, modo rus geniale colendo
- 10 ponitis in varia tempora longa mora.
- 11 Aut fora vos retinent aut unctae dona palaestrae
- 12 flectitis aut freno colla sequacis equi;
- 13 nunc volucrem laqueo, nunc piscem ducitis hamo,
- 14 diluitur posito serior hora mero.
- 15 His mihi summotae, vel si minus acriter urar,
- 16 quod faciam, superest praeter amare nihil.

vertaling regel 1-2

Kom, Leander, zodat ik van de groet, die je mij met woorden hebt gezonden, in het echt kan genieten.

vertaling regel 15-16

Omdat ik me niet met zulke dingen kan bezighouden, blijft er voor mij niets anders over dan lief te hebben, zelfs als ik minder in vuur en vlam zou staan dan nu het geval is.

Aantekeningen

regel 3	mora	vertraging, oponthoud, uitstel
regel 3	differo, differre	uitstellen
regel 4	venia	vergeving, vergiffenis
regel 4	fassae	<i>ptc. perf. van fateor</i> – zeggen
regel 4	fassae	<i>vul aan:</i> mihi
regel 4	patienter <i>bijwoord</i>	geduldig
regel 5	uror	branden
regel 5	par, paris	gelijk, even groot
regel 5	vires, virium <i>mv</i>	kracht
regel 5	impar + <i>dat.</i>	zwakker dan
regel 6	ingenium	karakter
regel 6	suspikor, suspicari	vermoeden
regel 7	ut ... ita	zoals ... zo
regel 7	tener, tenera, tenerum	zacht, teer
regel 7	mens, mentis <i>vrl.</i>	geest
regel 7	infirmus, -a, -um	zwak; <i>vul aan:</i> est
regel 8	deficio, deficere	sterven
regel 8	adde	= si addis
regel 8	mora	<i>zie regel 3</i>
regel 9	vos	<i>onderwerp bij ponitis</i> (r. 10)
regel 9	modo ... modo ...	nu eens ... dan weer ...
regel 9	venor, venari	jagen, op jacht gaan
regel 9	rus, ruris <i>onz.</i>	land, grond
regel 9	genialis	productief, veel opleverend
regel 10	tempus pono in + <i>abl.</i>	tijd besteden aan
regel 10	varia mora	<i>abl.</i>
regel 10	mora	activiteit
regel 11	forum	markt
regel 11	retineo	vasthouden
regel 11	uncta palaestra	de worstelschool waar men zich insmeert
regel 12	flectitis aut	<i>lees:</i> aut flectitis
regel 12	frenum	teugel
regel 12	collum	hals, nek
regel 12	sequax, sequacis	volgzaam
regel 13	nunc ... nunc ...	nu eens ... dan weer ...
regel 13	volucris, volucris	vogel
regel 13	laqueus	strik
regel 13	piscis, piscis	vis
regel 13	duco	vangen
regel 13	hamus	haak
regel 14	diluo	verdrijven
regel 14	posito	<i>vul aan:</i> in mensa
regel 14	serus, -a, -um	laat
regel 14	merum	wijn

Vraag 1

Regels 1-2 **Quam** t/m **veni**

De gegeven vertaling van deze regels luidt:

“Kom, Leander, zodat ik van de groet, die je mij met woorden hebt gezonden, in het echt kan genieten.”

Noteer het Latijnse woord waarvan het onderstaande de vertaling is:

- a. kom
- b. groet

Vraag 2

Regel 3 **gaudia**

Noteer in eigen woorden welke **gaudia** hier bedoeld zijn.

Vraag 3

Regels 3-4 **Longa** t/m **amo**

Welke van de volgende uitdrukkingen is van toepassing op regels 3-4?

- A. Geduld en liefde gaan hand in hand.
- B. Geduld is een schone zaak.
- C. Van uitstel komt afstel.
- D. Ware liefde kent geen afstand.

Vraag 4

Regel 5 **urimur igne pari**

Dit is een:

- A. enallage
- B. metafoor
- C. metonymia
- D. vergelijking

Vraag 5

Regel 6 **fortius ingenium suspicor esse viris**

Welk van de volgende uitspraken komt overeen met de inhoud van regel 6?

- A. Het innerlijke karakter overheerst de fysieke krachten.
- B. Mannen hebben een sterker karakter dan vrouwen.
- C. Mannen hebben moeite om hun karakter te beheersen.
- D. Met kracht kan Leander zijn karakter beheersen.

Vraag 6

Regel 6 **viris**

Welk Nederlands woord is **niet** etymologisch verwant met **viris**?

- A. viraal
- B. viriel
- C. virtueel
- D. virtuoos

Vraag 7

Regel 7 **Ut corpus**

Deze woorden vormen een ellips. In gedachten moet je ze aanvullen met:

- A. **infirmum est**
- B. **infirmus est**
- C. **tener est**
- D. **tenerum est**

Vraag 8

Regel 7 **Ut corpus, teneris ita mens infirma puellis**

Welke zin geeft de betekenis van regel 7 het beste weer?

- A. Meisjes zijn lichamelijk zwakker dan mannen.
- B. Meisjes zijn mentaal zwakker dan mannen.
- C. Van meisjes is de geest zwakker dan het lichaam.
- D. Van meisjes zijn lichaam en geest even zwak.

Vraag 9

Regel 8 **deficiam** is:

- A. *conjunctivus praesens* die een aansporing aangeeft
- B. *conjunctivus praesens* die een wens aangeeft
- C. *indicativus futurum*
- D. *indicativus praesens*

Vraag 10

Regel 9 **colendo** is:

- A. *gerundium*
- B. *gerundivum*
- C. *participium futurum*
- D. *participium praesens*

Vraag 11

Regel 12 **flectitis**

In het woordenboek vind je de volgende betekenissen voor **flectere**. Kies de betekenis die het beste in de context past.

- A. buigen
- B. sturen
- C. veranderen
- D. varen

Vraag 12

Regels 9-14 **Vos t/m mero**

In de regels 9 t/m 14 worden acht activiteiten van mannen opgesomd, waaronder de volgende vier. In welke volgorde worden de volgende vier activiteiten genoemd?

- A. jagen – paardrijden – vissen vangen – worstelen
- B. jagen – worstelen – paardrijden – vissen vangen
- C. worstelen – jagen – paardrijden – vissen vangen
- D. worstelen – vissen vangen – paardrijden – jagen

Vraag 13

Regel 13 **nunc volucrem t/m hamo**

Noteer het Latijnse woord uit regel 9-10 (**vos** t/m **mora**) dat in hetzelfde betekenisveld ligt als deze twee activiteiten.

Vraag 14

Regel 13 **nunc volucrem laqueo (...) ducitis**

Dit deel van de regel 13 wordt door W.A.M. Peters vertaald met:

“Dan zijn er vogels te vangen met strikken (...)”

De vertaler heeft voor een andere zinsconstructie gekozen dan het Latijnse origineel heeft. Leg dit uit met betrekking tot **volucrem**.

Vraag 15

Regel 14 **diluitur (...) serior hora**

Zet deze woorden om in het overeenkomstige meervoud.

Vraag 16

Regels 11-14 **Aut fora t/m mero**

Welk van onderstaande woorden is geen nominativus?

- A. regel 11 **fora**
- B. regel 11 **dona**
- C. regel 12 **colla**
- D. regel 14 **hora**

Vraag 17

Regels 15-16 **His t/m nihil**

De gegeven vertaling van deze regels luidt als volgt:

“Omdat ik me niet met zulke dingen kan bezighouden, blijft er voor mij niets anders over dan lief te hebben, zelfs als ik minder in vuur en vlam zou staan.”

Citeer het Latijnse tekstelement uit de regels 15-16 waarvan “zelfs als ik minder in vuur en vlam zou staan” de vertaling is.

Vraag 18

Regels 15-16 **His t/m nihil**

Deze regels vormen qua inhoud in vergelijking met regels 9-14 (**Vos t/m mero**) een

- A. climax
- B. tegenstelling
- C. toegeving
- D. toelichting

Vraag 19

In de tekst worden twee verschillende oorzaken genoemd voor het ongeduld van Hero.

- a. Beschrijf in eigen woorden de oorzaak die genoemd wordt in regels 3-8.
- b. Beschrijf in eigen woorden de oorzaak die genoemd wordt in regels 9-14.

Vraag 20

Ongetwijfeld zullen beide geliefden hebben gebeden tot een godheid. Welke?

A.

Bron: Wikipedia

B.

Bron: Wikipedia

C.

Bron: Wikipedia

D.

Bron: Wikipedia

Vraag 21

De schrijver van deze tekst, Ovidius, leefde van 43 voor Chr. tot 17 na Chr. Tijdens zijn leven regeerden twee keizers. Welke?

- A. Augustus en Nero
- B. Augustus en Tiberius
- C. Caesar en Augustus
- D. Tiberius en Nero

Einde